



**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA  
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**  
*mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya*  
*2025-yil, 12-13-noyabr*

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE  
PHILOLOGY AND TRANSLATION  
STUDIES”**  
*international scientific and practical conference*  
*November 12-13, 2025*



O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA  
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI  
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI  
UNIVERSITETI

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA  
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**

*mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami*

*2025-yil, 12-13-noyabr*

THE MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND  
INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

ALISHER NAVO‘I TASHKENT STATE UNIVERSITY  
OF UZBEK LANGUAGE AND LITERATURE

THE DEPARTMENT OF “TRANSLATION THEORY AND PRACTICE”

*Proceedings of the International Scientific and Practical Conference titled*

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE PHILOLOGY  
AND TRANSLATION STUDIES”**

*November 12-13, 2025*

Tashkent – 2025

**UO‘K 845.711.05**

**KBK 133.585.3** “Filologik komparativistika va tarjimashunoslik masalalari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami. – Toshkent, 2025. – 889 b.

ISBN 978-9910-8871-6-1

**Mas’ul muharrir:**  
**Shuhrat SIROJIDDINOV**

akademik

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti rektori

**Tahrir hay’ati:**

Nozliya Normurodova (O‘zbekiston), Zuhridin Isomiddinov (O‘zbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italiya), Gabriela Shtoecli (Shveytsariya), Qosimboy Mamurov (O‘zbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Misr), Uzoq Jo‘raqulov (O‘zbekiston), Gulnoz Xalliyeva (O‘zbekiston), Yurgen Yakob Beker (Germaniya), Kemal Yavuz Ataman (Turkiya), Xurram Raximov (O‘zbekiston), Natalya Filimonova (Rossiya), Nedim Bakirci (Turkiya), Farhad Rahimi (Eron), Xayrulla Hamidov (O‘zbekiston), Elmira Adilbekova (Qozog‘iston), Sag‘inbek O‘rinboev (Qirg‘iziston), Zulxumor Xolmanova (O‘zbekiston), Mahmadiyor Asadov (O‘zbekiston), Ziyodaxon Teshaboyeva (O‘zbekiston), Dilnavoz Yusupova (O‘zbekiston), Islomjon Yakubov (O‘zbekiston), Nargiza Rashidova (O‘zbekiston), Sabohat Qahharova (O‘zbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (O‘zbekiston,) Nigora Sulaymonova (O‘zbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (O‘zbekiston), Dostonbek Ahmadov (O‘zbekiston), Dilnoza Shonazarova (O‘zbekiston).

Mazkur xalqaro konferensiya materiali filologik komparativistika va tarjimashunoslikning dolzarb nazariy hamda amaliy masalalarini zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida yoritishga bag‘ishlanadi. To‘plamda turli milliy adabiyotlar, tillar va madaniyatlar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, adabiyotlararo aloqalar, qiyosiy-tipologik va qiyosiy-genetik tadqiqotlar, badiiy va maxsus matnlarni tarjima qilish muammolari, tarjima strategiyalari va ekvivalentlik masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, konferensiya materiallarida tarjima nazariyasining zamonaviy konsepsiyalari, tarjimon kompetensiyasini shakllantirish, tarjimoni o‘qitish metodikasi, madaniyatlararo kommunikatsiya hamda globallashuv sharoitida tarjimaning ijtimoiy-madaniy ahamiyati kabi masalalar keng yoritiladi. Ilmiy maqolalar filologik komparativistika va tarjimashunoslik sohalarida faoliyat yuritayotgan olimlar, tadqiqotchilar, doktorantlar, magistrantlar hamda talabalar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, fanlararo integratsiyani kuchaytirishga hamda nazariya va amaliyot uyg‘unligini ta’minlashga xizmat qiladi.

*Mualliflar qarashi va asarlar nomlaridagi imlo tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.*

To‘plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2025-yil 17-dekabrda 6-sonli yig‘ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

**UO‘K 845.711.05**

**KBK 133.585.3** Proceedings of the International Scientific-Practical Conference on the topic “Problems of comparative philology and translation studies”. – Tashkent, 2025. – 889 p.

ISBN 978-9910-8871-6-1

**Editor-in-Chief:**

**Shuhrat SIROJIDDINOV**

Academician

Rector of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature

**Editorial Board:**

Nozliya Normurodova (Uzbekiston), Zuhridin Isomiddinov (Uzbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italy), Gabriela Stöckli (Switzerland), Qosimboy Mamurov (Uzbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Egypt), Uzok Djoraqulov (Uzbekiston), Gulnoz Khallieva (Uzbekiston), Jürgen Yakob Beker (Germany), Kemal Yavuz Ataman (Turkiye), Khurram Rakhimov (Uzbekiston), Natalya Filimonova (Russia), Nedim Bakirci (Turkiye), Farhad Rahimi (Iran), Khayrulla Hamidov (Uzbekiston), Elmira Adilbekova (Kazakhstan), Sag‘inbek O‘rinboev (Kyrgyzstan), Zulxumor Xolmanova (Uzbekiston), Mahmadiyor Asadov (Uzbekiston), Ziyodakhon Teshaboyeva (Uzbekiston), Dilnavoz Yusupova (Uzbekiston), Islomjon Yakubov (Uzbekiston), Nargiza Rashidova (Uzbekiston), Sabohat Qahharova (Uzbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (Uzbekiston,) Nigora Sulaymonova (Uzbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (Uzbekiston), Dostonbek Akhmadov (Uzbekiston), Dilnoza Shonazarova (Uzbekiston).

This international conference articles are dedicated to illuminating the current theoretical and practical issues in philological comparativistics and translation studies based on the modern scientific approaches. The collection analyzes of mutual influences between different national literatures, languages and cultures; interliterary connections; comparative-typological and comparative-genetic studies; the issues of translating literary and specialized texts; translation strategies and problems of equivalence. Furthermore, the conference materials extensively cover the topics such as: contemporary concepts in translation theory, the formation of a translator competence, methodologies for teaching translation, intercultural communication and socio-cultural significance of translation in the context of globalization. The given scientific articles are intended to scientists, researchers, doctoral students, master’s students and undergraduate students who actively working in the fields of philological comparativistics and translation studies and they serve to strengthen interdisciplinary integration as well as to ensure the harmony between theory and practice.

*The views expressed in the articles do not necessarily reflect those of the editorial board.*

The publication was recommended by the Scientific and Technical Council of Alisher Navo‘i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature on December 17, 2025.

**IJODIY KENGASHLARDA**  
**(2021 yil jahon adabiyoti jurnalida chop etilgan she’rlar tarjimasi xususida)**

*Shermurod Subhon,*  
*O‘zJOKU o‘qituvchisi*

Avvalo shuni aytib o‘tsak, biz bugungi ma’ruzamizda o‘z faoliyatini boshlaganiga chorak asr to‘lgan Jahon adabiyoti jurnalining 2021-yil sonlarida chop etilgan she’rlar xususida so‘z yuritar ekanmiz, mazkur tarjima namunalarini asliyat bilan solishtirib o‘tirmadik. Zero, bu ish tarjimashunoslik fanining ilmiy-amaliy tadqiqot ishi bo‘lib, muallifdan alohida akademik yondashuvni talab qiladi. Biz taqdim etilgan nazmiy tarjimalarning o‘zbek tili badiiyati va uslubiga qay darajada muvofiqligi, erishilgan yutuqu kamchiliklar, shakliy o‘ziga xosliklar hamda ularda ilgari surilgan g‘oyalarning mazmun-mohiyati haqidagi ba’zi qarashlarimizni bayon qilish bilan cheklandik.

“Men siz haqqingizda gapirar ekanman, ayni paytda o‘zimni tushuntirgan bo‘laman”, – deydi farang yozuvchisi Viktor Gyugo. Adib bunda xoh nazmda bo‘lsin, xoh nasrda bo‘lsin har qanday asarda ijodkorning voqelikka bo‘lgan munosabati o‘z aksini topishiga e‘tiborni qaratadi. Shu ma’noda tarjimon muayyan bir asar tarjimasiga qo‘l urarkan, avvalo, muallifning missiyasi – asarda ilgari surgan g‘oyani to‘g‘ri anglagan holda tarjima ishiga kirishmog‘i lozim. Qolaversa, bunday o‘ta mas’uliyatli vazifani ado etish tarjimondan, nafaqat xorijiy tilni mukammal bilishni, shu bilan birga, yuksak salohiyat, bilim, tajriba, so‘z boyligi-yu ijodiy mahorat talab etadi.

2021-yilning 1-soni “She’riyat mintaqalari” rukni rusiyzabon shoir vatandoshimiz Nikolay Ilining turkum she’rlari bilan boshlanadi. Mazkur she’rlarni taniqli shoira Farida Afro‘z hamda shoir Davron Rajab o‘zbek tiliga o‘g‘irgan. Tarjimonlarimizning o‘ziga xos uslubiy hamda individual mahoratidan kelib chiqib aytganda, shoirning barmoq vaznidagi she’rlari Farida Afro‘z tarjimasida, sarbast she’rlar, uchliklar esa Davron Rajab tarjimasida maromiga yetkazilgan.

Shoir tabiat manzaralarini aks ettirarkan, har bir faslning o‘ziga xos tarovatidan kelib chiqib, she’rga ijtimoiy mazmun yuklaydi. Jumladan, she’rlardan birida saratonda “durkun yaproqlar ortiga yashiringan yoz” tasviri:

*Quyosh tinmay purkaydi olov,*  
*Hech kim bilmas sababini ham.*  
*Esda qolar biror isyon yo‘q,*  
*Osmon esa sokin, xotirjam...*

deya mubham – jumboqli ko‘rinish oladi. Boshqacha aytganda oddiy ko‘ringan kichik bir detalga katta ijtimoiy ma’no yuklanadi.

Tag‘in bir she’rda vaqt xazon yanglig‘ sarg‘ayib, yaproqlarning rangi xira tortadi. Bog‘da kumush qirov inib, maysalarning sochi oqaradi. Xazonrezgi bog‘ oralab kezgan shoir ruhiyatida ana shunday mahzun kayfiyat hukmronlik qilarkan, shoir qalamidan beixtiyor:

*Kuz, qahringga chidab bo‘lmaydi,*  
*Nayza sanchar olam quyoshi.*  
*Barglar uchar noiloj, nochor,*  
*Uyqusirab aylanan boshi.*  
*Oh yurakning yetmas bardoshi...*

kabi satrlar qog‘ozga to‘kiladi.

Shoir deyarli har bir she‘rida olam va odam o‘rtasidagi mutanosiblikka e‘tiborni qaratib, o‘tkinchi umrning har lahzasi aslida omonat ekanligiga ishora qiladi. Inson o‘z oldiga ezgu maqsadlar qo‘ydimi, demak asosiy masala unga erishishdir. Aks holda:

*Tadir berdi bizga imkon, shijoat,  
Yozini bajardik, bajarolmadik.  
Qara quyosh nurlarin turibdi tarab,  
Biz esa shamdek ham yona olmadik.*

deya nadomatlar chekishi tayin.

Mazkur she‘rlarning o‘zbek tilida asliyatdagidek jaranglashida shoir hamda tarjimonning ijodiy kredosi – har ikki shoirning she‘riyatdagi malsafiy mushohadakorlikka yo‘g‘rilgan o‘zaro uslubiy yaqinligi qo‘l kelgan deyish mumkin.

Shoirning Davron Rajab tarjimasidagi sərbast she‘rlarida ham tabiat manzaralariga murojaat davom ettiriladi. Shoir ko‘ngil nolalariyu chekkan nadomatlarini yashirib o‘tirmay, boricha qalamga oladi. Satrlarga ko‘chgan e‘tiroflar:

*Mehr berdi menga kuzgi bog‘:  
aylandim  
men ham xazon fasliga...*

ko‘rinishini oladi:

Aslida bu satrlar she‘r kuliminatsiyasini tashkil etadi. She‘rning matla‘si esa, yanada chuqur dramatism bilan sug‘orilgan. Bog‘da “sukunat yangrar”kan shoir sevgilisiga qarata:

*tingladim,  
uchib tushganin kipriklaring.*

deydi.

Har bir millatning maqol, matal, ertaku doston kabi xalq og‘zaki ijodi namunalari yoshlarning komil inson bo‘lib ulg‘ayishlarida muhim ahamiyatga ega ekanligi isbot talab qilmaydigan haqiqatdir.

Jurnalning 2-sonida taniqli shoir va tarjimon Karim Bahriyevning mashhur amerikalik shoir, bastakor, xonanda va rassom Shel Silverstaning bolalarga atab yozgan, aslida kattalarga xos chuqur falsafiy-didaktik mohiyatga ega qochirim, yumor bilan sug‘orilgan ijod namunalari tarjimasi o‘rin olgan.

“Nabira va Bobo” nomli ilk she‘rda G‘arb madaniyatidagi odatiy hol – inson ulg‘ayib keksayganda e‘tibordan chetda qolishi qalamga olinadi. Shoir odam keksayganda bolaga o‘xshab parishonxotir bo‘lishi, xatti-harakatlarini nazorat qilishi tobora qiyinlashib borishi, eng achinarlisi, oxir-oqibat e‘tibordan chetda qolishini she‘r so‘ngida nevaraning “Meni eslashmaydi, e‘tibor ham yo‘q” deya yozinqirashiga boboning “Bilaman...” deb afsus-nadomat chekishi orqali kinoya ostiga oladi.

Nazarimda shoir bunday salbiy oqibatlarining tub sababi bolalarning mehr ko‘rmay ulg‘ayishlarida ekanligini keyingi “Ayting menga” she‘ri orqali uqtirgandek bo‘ladi. Bolaning har bir

xatti-harakati ota-ona nazorati ostida bo‘lishi kerakligi, ijobiy yutuqlari o‘z paytida olqishlanishi, kerak bo‘lsa, rag‘batlantirilishi lozimligi quyidagi satrlarda o‘z tasdig‘ini topadi:

*So‘zlang hisli, shafiq ekanim,  
Ayting menda bor nazokatni.  
So‘zlang to‘kis, barkamolligim,  
Ayting, axir, bor haqiqatni!*

Xalq orasida “Illat izlaganga illatdir dunyo” degan naql bor. Shoirning “Mijg‘ov dilgirning xirgoyisi” she‘rida badbin, har narsadan kir qidiradigan, ziqna insonning o‘yu fikrlari, dunyoqarashi kinoyaga tortiladi. She‘rning yanada ishonchli va ta‘sirli bo‘lishi uchun muallif monologdan keng foydalangan.

*Bu dunyoda bari g‘alati,  
Barcha – ablah, hamma – yaramas!  
Tunlar o‘ta zerikarlidir,  
Kunduz nurga ko‘zing chidamas...*

Eng achinarlisi shuki, bunday insonlar yaxshidan ibrat olish o‘rniga o‘zlarining adashganlarini ham bilmay, dunyoga hasad bilan boqishda davom etadilar. Ularning olam va odam omili borasidagi xulosalari:

*Achinaman, ular – sarmastlar –  
Dunyo g‘alatiligin bilmaslar...*

Shoirning bolalarga atab yozgan “Vujud suhbatlari”, “G‘alati qushcha” she‘rida yuqorida aytib o‘tilganidek, manmanlik, maqtanchoqlik qoralanib kamtarlik oqlansa, kattalarga xos “Mening qoidalarim” “Aytolmaganlarim” ishq-muhabbat mavzusidagi she‘rlarda “Avval o‘yla, keyin so‘yla” hamda “So‘nggi pushaymon o‘zingga dushman” qabilidagi hayotiy haqiqatlar qalamga olinadi. “Savdoyi tush” she‘rida esa ta‘lim tizimida o‘quvchilar ko‘nikkan quruq yod olish – sxolastik holat tush misolida tanqid ostiga olinadi.

O‘qituvchilarning “Yuza kitobni bir kunda yodlashni” hamda “bir kecha va yana bir tunda Magnoliya ekib o‘stirish” kabi g‘ayritabiiy topshiriqlar berishlari, buning ustiga, aksi taqdirda “ikki” qo‘yaman deb quloq cho‘zishlari keskin qoralanadi.

Jurnalning mart soni “She‘riyat mintaqalari” ruknidan Sharq dunyosining buyuk mutasavvuf allomasi, mutafakkir adib Jaloliddin Rumiyning shoir Odil Ikrom tomonidan amalga oshirilgan “Ma‘naviy masnaviy” dostoni hikoyatlari tarjima namunalari joy olgan. Ma‘lumki, mazkur kulliyotning o‘zbek tiliga tarjimasiga, dastlab, O‘zbekiston xalq shoiri Jamol Kamol, so‘ngra shoir Asqar Mahkam qo‘l urishgan. Jurnalxonlar e‘tiboriga havola qilingan uchinchi tarjima ham yuqoridagi mohir tarjimonlarimizni sira takrorlamagan holda maromiga yetkazilgan. Har uchala tarjimonning asliyatdagi “Bishnav az nay chun hikoyat mekunad, Az judoyiho shikoyat mekunad” deb boshlanuvchi asar debochasi tarjimlarini solishtirganimizda bunga yana bir bor amin bo‘lamiz. Jamol Kamol tarjimasida ushbu shoh bayt “Tingla naydin chun hikoyat aylagay, Ayriliqlardin shikoyat aylagay” tarzida ko‘rinish olgan bo‘lsa, Asqar Mahkam buni “Tinglagil, nay ne hikoyat aylagay, Ayriliqlardan shikoyat aylagay” deya tarjima qilishni ma‘qul ko‘radi. Odil Ikrom o‘girmasida ushbu matla’ “Tingla, bul nay ne shikoyat aylagay, Ayriliqlardin hikoyat aylagay” holida

taqdim etiladi. Ma’lum bo’ladiki, Jamol Kamol hamda Asqar Mahkam tarjimasidagi baytning birinchi satridagi “hikoyat” so’zi ikkinchi satrda shikoyat so’zi bilan qofiyalangan. Odil Ikrom tarjimasida esa, aksincha, “shikoyat” so’ziga “hikoyat” qofiya keltirilgan. Odil Ikrom buni shunday izohlaydi: “Ma’naviy masnaviy”ning Qo’niyo nusxasida birinchi satrdagi “hikoyat” so’zi “shikoyat”, ikkinchi satrdagi “shikoyat” so’zi “hikoyat” tarzida berilgan”.

Ma’lum bo’ladiki, tarjimonlar o’zlarining bor shoirlik iste’dodlari, boy hayotiy tajribalari hamda uslubiy o’ziga xosliklaridan kelib chiqib, ushbu mas’uliyatli, ayni paytda, nihoyatda sharafli ishga qo’l urganlar.

Biz ushbu ma’ruzamizda butun insoniyatga “qissadan hissa” qabilida taqdim etilgan, qolaversa, tasavvufiy ma’no injulari bilan to’lib-toshgan “Ma’naviyi masnaviy” kulliyotini keng sharhlashdan yiroqmiz. Qolaversa, bu ish muallifdan alohida bilim va yondashuvni talab qiladi. Shu ma’noda jurnalning 2021-yilning mart, aprel sonlari “She’riyat iqlimi” rukni ostida mazkur devonning 1-2-3 hamda 5-kitoblaridan tanlab chop etilgan maqolotlar tarjimasida asosan diniy hamda dunyoviy mohiyatga ega axloq-odob, pand-nasihath injulari joy olganini aytib o’tish bilan kifoyalanamiz.

2021 yilda chop etilgan Jahon adabiyoti jurnalining qator sonlarida nafaqat she’r tarjimalari, balki taniqli shoirlarning she’riyatiga asos bo’lgan muhim hayotiy voqealilar ham o’rin olgan. “Shoir arxividan” rukni ostida e’lon qilingan “Shoirning tug’ilishi”, “Yig’lar”, “Taqdir” va “Yillar va burgut” kabi she’rlar O’zbekiston xalq qahramoni, taniqli shoir Abdulla Oripovning she’riyatga kirib kelishi haqida, yanada to’g’rirog’i hali ko’pchilikka ma’lum bo’lmagan qiziq ma’lumotlarga boyligi bilan o’quvchi e’tiborini tortadi.

Darhaqiqat, mazkur she’rlar yosh shoirning o’zligini topish yo’lidagi dastlabki sa’y-harakatlarida ustoz shoir Hamid Olimjon hamda qator mumtoz adiblarning alohida o’rni borligidan darak beradi. Buni uning o’zini goh barmoq vaznida, goh aruz vaznida sinab ko’rib yozgan quyidagi she’rlari misolida ham ko’rish mumkin:

*Men ham tunlar daryo bo’yida,  
Ha, samoviy o’ylar surardim.  
Har to’lqinda, inson qalbinmas,  
Faqat moviylikni ko’rardim.*

Ushbu satrlar beixtiyor Hamid Olimjonning “Xayolimda bo’lding uzun kun” she’ridagi:

*Xayolimda bo’lding uzun kun,  
Seni izlab qirg’oqqa bordim.  
Och to’lqinlar pishqirgan tunda  
Topib ber, deb oyga yolvordim...*

satrlarini yodga solsa ajab emas.

Shuningdek, yosh shoirning ayni she’ridan o’rin olgan:

*Go’zal edi ko’zimga bari,  
Mavzu edi so’zimga bari*

bayti ham shodlik kuychisi ustoz shoirning

*Vodiylarni yayov kezganda*

*Bir ajib his bor edi menda, –*

deya boshlanuvchi “O‘zbekiston” she’ri satrlariga nafaqat mazmunan, balki shaklan ham yaqinligini namoyon etadi. Qolaversa, bizning ushbu fikrimizni yosh shoirning shu va “Yillar va burgut” deb nom olgan she’ri doston janrida bitilgani ham tasdiqlaydi. Shuni ta’kidlash lozimki, o‘tgan asrning 50-yillar oxiri, 60-yillar boshi shoir ijodining taqlid bosqichiga to‘g‘ri kelgan davrlarda yozilgan she’rlarda fikrlar tarqoq ifodalangani uchun voqealar yaxlit syujet asosiga qurilmaganini ko‘rsatadi.

O‘rni kelgan ekan, shuni ham aytib o‘tsak, Hamid Olimjon she’riyatini lirizimidan olingan saboq, keyinchalik iste’dodli yosh shoirning she’riyatda o‘z ovozi topib, ishq, sevgi bobidagi “Birinchi muhabbatim” shoh asaridan joy olgan:

*Kecha oqshom falakda,  
Oy bo‘zarib botganda,  
Zuhro yulduz miltirab,  
Xira xanda otganda,  
Men seni esga oldim  
Birinchi muhabbatim,  
Eslab xayolga toldim  
Birinchi muhabbatim, –*

kabi satrlarning bitilishida turtki bo‘lgan bo‘lsa, ne ajab.

Iste’dodli yosh shoirning xuddi shu davrda Aleksand Pushkin hamda G.Geyne kabi she’riyat darg‘alari asarlari tarjimasiga qo‘l urishi she’riyatda yuksak cho‘qqilarni ko‘zlaganidan darak beradi. Uning ko‘p o‘tmay chop etilgan dastlabki “Mitti yulduz” jajji she’riy to‘plamidan tortib to salmoqli tus solgan “Yillar armoni” to‘plamigacha bosib o‘tgan mashaqqatli yo‘lini ko‘z oldimizga keltirsak, uning o‘sha damdagi niyati naqadar xolis bo‘lganini ko‘ramiz. Boshqacha aytganda, keyinchalik milliy she’riyatimizni yuksak cho‘qqilarga olib chiqib o‘ziga xos maktab yaratgan, shuningdek, miliy madhiyamizning muallifi sifatida ham o‘zbek nomini butun dunyoga tanitgan daho adib “O‘zbekiston” she’rida Ona Vatanga bo‘lgan mehr-muhabbatini:

*Yurtim, senga she’r bitdim bu kun,  
Qiyosingni topmadim aslo.  
Shoirlar bor, o‘z yurtin butun –  
Olam aro atagan tanho.  
Ular she’ri uchdi ko‘p yiroq,  
Qanotida kumush diyori,  
Bir o‘lka bor dunyoda biroq,  
Yozilmagan dostonidir bori:  
Faqat ojiz qalamim manim  
O‘zbekiston Vatanim manim...*

deya faxr-iftixor bilan tilga oladi.

*She’ning zo‘ri to‘rt satr  
To‘rt satr a‘lo satr  
Shoir odam o‘zini*

*To‘rt satrda ko‘rsatir*

deydi O‘zbekiston Qahramoni, hassos shoir Erkin Vohidov. Darhaqiqat, mumtoz shiorlarimiz, bir tomondan, his-tuyg‘ularini ifodalashda, asosan, g‘azal janriga murojaat qilgan bo‘lsalar, ikkinchi tomondan, ijtimoiy mavzudagi qarashlari – tushuncha yoxud fikr-mulohazalarini aks ettirishda ko‘proq ruboiy, tuyuqlardan keng foydalanganlar. Chunki mazkur janrlarda fikrni yanada ixcham, yanada ta’sirliroq yetkazish imkoniyati katta bo‘ladi. Bunga Sharqning buyuk mutafakkir adiblari Mirzo Bedil, Umar Xayyom, qolaversa, shu o‘yning to‘qqizinchi va o‘n to‘rtinchi fevral kunlari yubileylari keng nishonlangan Alisher Navoiy hamda Zahiriddin Muhammad Bobur ruboiylarini misol keltirib o‘tish mumkin.

Shuni ham ta’kidlash kerakki, bugungi kunda to‘rtliklar deganda a a b a tarzida qofiyalanuvchi ruboiy yoxud tuyuqlar emas, balki a b a b ko‘rinishidagi to‘rtliklar inobatga olinadi.

“Jahon adabiyoti”ning 2021-yil may soni She’riyat mintaqalari rukni ostida rusiyzabon vatandoshimiz shoir, tarjimon, publitsist Sobit Madaliyevning 74 nafar to‘rtliklari tarjimasi joy olgan. Tarjimalarni shoir Shukur Qurbon amalga oshirgan. Sobit Madaliyev Jambulda tug‘ilib, Toshkentda ulg‘aygan bo‘lsa-da, uzoq yillar Moskvada yashagan. Maksim Gorkiy nomidagi Adabiyot institutini tugatgach, ma’lum davrlarda nashriyotlarda faoliyat yuritgan. 1990-yilda O‘zbekistonga qaytgach, 1991–1996-yillar davomida “Звезда Востока” jurnalining bosh muharriri vazifasida ishlagan. Xuddi shu davrda shiorning “Ruboiylar” to‘plami chop etiladi. (Xalqaro Yevraziya akademiyasi a’zosi Sobit Madaliyev hozirda Toshkentda yashaydi.)

Shoirning tarjimayi holidan ma’lum bo‘ladiki, uzoq yillar o‘zga yurtlarda musofirchilikda yashab boy hayotiy tajriba ortirgan adib, ko‘rgan bilganlarini qog‘ozga to‘kkan va keyinchalik ularni she’riy to‘plamlarida chop ettirgan. Jahon adabiyotida chop etilgan ruboiylar ham ana shunday boy hayotiy tajriba yolqinlari desak xato bo‘lmaydi. Quyidagi ruboiy bunga misoldir:

*Afg‘on shamolida telba Majnunday  
Izg‘idim va bildim dunyoi dunda  
Axtarsang qancha ko‘p ma’no, shuncha ko‘p  
Ma’nosizlik ko‘rar ekansan unda.*

Hayotda ko‘plab nohaqlik, adolatsizliklarga guvoh bo‘lgan shoirning haq va haqiqat borasidagi xulasasi shunday:

*Ovozim dafn etdim, qabrtosh bo‘lib,  
Turdim tepasida sukutga to‘lib.  
Haq so‘zda chiroy yo‘q, chiroyli so‘zdan  
Esa haqiqatlar ketar bosh olib.*

Taqdim etilgan ruboiylarning barchasini risoladagidek o‘girilgan deb bo‘lmaydi. Tarjimon ba’zan e’tiborni ko‘proq shaklga qaratgani tufayli mazmundan chalg‘igan o‘rinlar ham yo‘q emas. Misol uchun quyidagi to‘rtlikka ko‘z tashlaylik:

*Koinot to‘riga ilingan zamon  
Arqog‘i ichinda sen ham bor, nodon.  
Bir umr qobig‘ing ichra o‘ralib,  
Chetda abadiyatdan qolding begumon.*

Bizningcha, soʻnggi satr tarjimasi “Chetda abadiyatdan qolding begumon” oʻrniga “Abadiyatdan chetda qolding begumon” tarzida aks ettirilganda, shakl va mazmun mutanosibligiga erishilgan hamda sheʼrning ohangdorligiyu taʼsir kuchi yanada ortgan boʻlardi.

Jurnalning 6-sonida Sharq adabiyotida “shoiri abulmaoniy” – maʼnolar otasi deb yuksak eʼtirof etilgan Mirzo Abdulqodir Bedilning 30 yillik ijodiy mehnati samarasi boʻlmish “Irfon” shoh asaridan namuna chop etilgan.

Maʼlumki, sharq adabiyotida sohir ruboiynavis sifatida keng shuhrat qozongan Mirzo Bedilning ruboiylari, dastlab, Shoislom Shomammedov tomonidan fors tilidan oʻzbek tiliga barmoq vaznida tarjima qilingan boʻlib, 1974-yilda Gʻafur Gʻulom nashriyoti tomonidan «Ruboiylar» nomi ostida chop etilgan.

Oʻzbekiston xalq shoiri Jamol Kamolning 1991-yilda “Nur” nashriyotida nashr etilgan “333 ruboiy” deb nomlangan Sharq sheʼriyatidan qilgan tarjimalar toʻplamida Ibn Sino, Umar Hayyom, Najmiddin Kubro, Jalliddin Rumiy, Xisrav Dehlaviy kabi mumtoz shoirlar qatorida Mirzo Bedilning 30 dan ortiq ruboiylari asliyatga amal qilingan holda, aruz vaznida tarjima qilingan. Shuningdek, adabiyotshunos olim Ergash Ochilovning 2011-yilda “Oʻzbekiston” nashriyotida chop etilgan “Hayrat oynasi” toʻplamida Mirzo Bedilning 200 nafar ruboiysi aruz vaznida chop etilganini koʻramiz.

Jurnalning mazkur sonida Sharq adabiyotining nodir asarlari tarjimoni sifatida nafaqat mamlakatimizda, balki xorijda ham keng shuhrat qozongan Oʻzbekiston xalq shoiri Jamol Kamol tomonidan amalga oshirilgan Mirzo Bedilning ikki kitobdan iborat “Irfon” dostoni tarjimasidan parcha havola qilingan. “Komde va Mudan” deb nomlangan mazkur dostonda shoir ikki yoshning ishq-muhabbat yoʻlida chekan azobu uqubatlari misolida ideal jamiyat haqidagi qarashlarini ilgari suradi. Adolat, haqiqat asosida hukm yuritilgan mamlakat qudratli boʻlib, ichki, aysh-ishrat, razolatga botgan oʻlka ustidan gʻalaba qozonishi turli ramz va ishoralar orqali bayon etiladi.

Shoir bir oʻrinda:

*Bazmi may bahri toʻfondir, bas,  
Aqlu hushdin oʻzgasi gʻarq emas...  
deya oʻgit barsa, boshqa oʻrinda:  
Ayshu tarab aylar esa kishi,  
Oqibat yigʻi boʻlgay ishi, –*

deya hushyorlikka chorlaydi. Qissadan hissa – asar parchasi kuliminatsiyasini gʻolib mamlakat shohining:

*Yetmasam mazlum dodiga hamon,  
Hayf menga bu shohlik, shavkat-u shon...*

deya beliga mardlik, jasorat kamarini bogʻlashi aks ettirilgan bayt tashkil etadi.

Jurnalning 7-sonida latish millatiga mansub shoir Oyar Vatsiyetisning “Soʻzga aylanmagan munojot” nomi ostida shoir Salim Ashur tomonidan rus tilidan oʻgirilgan bir turkum sheʼrlari eʼlon qilingan.

Odatda, oʻquvchi sheʼrlarni oʻqishdan oldin, muallif qaysi millatga mansub ekanligiga hamda qanday asarlari nashr qilinganiga eʼtiborni qaratadi. Biroq jurnalning bu galgi sonida “Sheʼriyat

mintaqalari” rukni ostida chop etilgan she’rlar muallifi Oyar Vatsiyetisning negadir tug‘ilgan va vafot etgan sanasidan boshqa hech qanday ma’lumot berilmagan.

Ma’lumki, sobiq sho’ro tuzumi hali ayni avjida bo‘lgan pallalardayoq, Boltiq bo‘yi mamlakatlari shoirlari “sotsialistik realizm” deb atalmish soxta utopik adabiy ta’limot qobig‘ini yorib chiqib, shaklda ham, mazmunda ham katta evrilishlar yasaganlari sir emas. Bunda g‘arb adabiyotining ilg‘or adabiy oqim va tendensiyalarini juda yaxshi o‘zlashtirgan mazkur hudud adiblarining hissasi borligini inkor etib bo‘lmaydi. Ularning bu ishga erta kirishishlarida Boltiq bo‘yi davlatlarining g‘arb mamlakatlari bilan jug‘rofiy jihatdan juda yaqin ekanliklarini ham unutmaslik kerak.

Barmoq vaznining qat’iy qoida talabi bo‘lmish satrlararo hijolar soni va qofiya uyg‘unligidan farqli o‘laroq, sarbast she’r – shuurosti tuyg‘u va tushunchalar o‘rtasidagi mutanosiblik, kundalik nutq, ramziy ishoralar, so‘z uyinlari, alliteratsiya, qaytariq kabi turli badiiy vositalardan keng foydalangan holda, fikrni erkin ifodalash imkonini beradi.

Shoir tong manzarasini chizarkan, o‘quvchining yuksak tafakkur tarzi, improvizatorlik mahoratini e’tiborga olib, shuurida aks etgan holatni quyidagicha qalamga oladi:

*Bong...*

*va uyg‘ondim men –*

*zarang daraxtining uchida,*

*titrab turgan*

*yolg‘iz yaproqqa*

*qahraboning sinig‘i bilan*

*naqshlangan ong:*

*tong!*

Tarjimonning asl maqsadi xoh nasrda bo‘lsin, xoh nazmda bo‘lsin muallif yetkazmoqchi bo‘lgan fikr yoxud tuyg‘uni imkon qadar asliyatdagidek aks ettirishdir. Buning uchun u muallifning o‘ziga xos uslubi, badiiy mahorati asarda qay yo‘sinda amalga oshgani haqida o‘quvchiga yetarlicha taassurot uyg‘ota olishi lozim.

Tarjimon sarbast she’rning o‘ziga xos badiiy jozibadorligiga e’tiborni qaratarkan, ba’zan kundalik nutqdan o‘rinsiz foydalanganini ko‘ramiz. Misol uchun “Asal gulini izlab” deb nomlangan dastlabki she’rda shoir o‘rmon chekkasida o‘zi yoqtirgan gulga duch kelib, hayratga tushganini:

*Va ko‘ring – zo‘r mo‘jizani!*

*hayot qaytdi!*

*Olam yana ko‘m-ko‘k – istasang kuyla! –*

*sochib menga tirik suvlarni...*

kabi satrlar orqali ifodalashga tutinadi. Ma’lum bo‘lganidek, shoir “ko‘ring” xitobi orqali ko‘pga murojaat qilmoqda. Keyingi satrda esa kuylash istagini hayotga qo‘yib bermoqda. Birinchisida umumga, ikkinchisida obyektga murojaat bor. Biroq ne ajabki, she’rning davomida ham umumga murojaat qilingan bo‘lishiga qaramay, tarjimon 3 shaxs ko‘plik “lar” qo‘shimchasini ikki bor o‘rinsiz qo‘llab, she’rning ohangdorligiyu jozibadorligiga putur yetkazgan:

*Asalgulni izlarkansizlar,  
rezgi gullardan yuz burmanglar:  
eng yashnagan, viqor to'kkan gullarda,  
rosti,  
pinhon bo'ladi  
shirin og'u.*

Boshqa bir she'rda shoir ko'zi ojizlar ko'cha-ko'yda behudaga tentirab yurmasliklariga va ular imkon qadar vaqtning qadriga yetishga harakat qilishlariga ishora qilib:

*Yo'l ko'rsatuvchi izlayapman,  
Yaxshisi, so'qir odamni,  
Ko'zi ojizlar hech qachon  
Behudaga izg'ib yurmaydi...*

deya xotima yasaydi. Ma'lum bo'ladiki, tarjimon ikkinchi satrda “To'g'risi” so'zi o'rniga “Yaxshisi” so'zini qo'llangan. Natijada satrlararo mantiqan bog'lanmagan g'aliz fikr o'rta qatnash chiqishiga sabab bo'lgan. Tarjimon tomonidan so'z qo'llashda yo'l qo'yilgan bunga o'xshash bahstlab o'rnlarni “Mening uch xotiram”, “Shivitzorda” nomli hamda “Qish!” va “Ochilayotgan atirgulning” deya boshlanuvchi she'rlar misolida ham ko'rish mumkin.

Jurnalning avgust sonida Marina Svetayevaning Oygul Suyundiqova o'g'irgan “Sog'inchlar soldo qalbinga otash” nomi ostida qator she'rlari berilgan. Mazkur she'rlar qaysi bir ma'noda o'quvchiga shoirning hayoti va ijodiga daxldor muhim nuqtalar bilan birga, o'zi yashagan davrning suronli damlari haqida ham yetarlicha ma'lumot beradi. Shoir she'rlaridan birida yashash uchun kurash tobora tahlikali tus olgan kunlarda xayolidan kechgan o'ylarni qog'ozga to'karkan, “Tez orada meni chorlasa yiroq” deb turib, ertangi kun haqidagi andishalarini:

*Feruzarang kumush bilaguzugim,  
Kimning nasibasi... Jami yozuvim,  
Gullarni asrashga toqat qilar kim...  
Eng so'nggi qofiyam – eng so'nggi tunim!*

deya arzi-hol qiladi. She'r davomida ma'lum bo'ladiki, shoir bir daqiqa bo'lsa-da o'zini ijoddan ayri tasavvur etolmaydi. Hayot deb atalmish ulkan qozonda qanchalar qaynab qovrulmasin, Vatanga bo'lgan muhabbat barcha azob-uqubatlarni yengib o'tishda, qalqon bo'lib oldinga chorlaydi.

“Qalb va ism” she'rida shoir ona tabiatga bo'lgan sevgisini;

*Davra olovlanar, bu o't taftidan,  
Isiyin demaydi, to'lmaydi bag'rim.  
Ko'zimda yastanib yotadi kenglik,  
Sen uni dengiz deb atagil, Tangrim!*

deya talqin qiladi. “Vatan” haqidagi she'rida esa, “Dunyoning bir cheti kengliklar, Shu kengliklar – diyorim mening!” deb turib, keyingi satrda buni yanada yorqinroq izohlashga kirishadi:

*Bu kengliklar – tug'ma dard kabi,*

*Qancha Vatan – shuncha taqdir.*  
*Shu kengliklar bo‘ylab barini*  
*Men ko‘tarib o‘taman bir-bir!*

O‘rni kelganda shuni ham aytib o‘tsak: tarjimon yuqoridagi to‘rtlikda “taqdir” so‘ziga “bir-bir” takror so‘zni qofiya keltiradi. Natijada qofiya to‘liq bo‘lmay, bu kamchilik talaffuzda ham o‘z aksini topadi. Bizningcha ikkinchi satr “Qancha Vatan – shunchalar taqdir” deb o‘girilganda, shoirning maqsadiyu tarjimonning mahorati yanada aniqroq ko‘zga tashlangan bo‘lardi.

Marina Svetayevaning “Sog‘inchlar soldi qalbinga otash” nomi ostida havola etilgan mazkur turkum she‘rlari qatorida ayni paytda o‘ziga yaqin olgan qismatdosh shoir do‘stlari Blok hamda Anna Axmatovaga bag‘ishlagan ijod namunalari ham o‘rin olgan. Shoir “Anna Axmatovaga” she‘rida qalbini o‘rtagan sog‘inchu qismatida bitilganlardan tuygan “taskin” – quvonchlarini shunday izhor etadi:

*Boshdagi tojimiz – tuprog‘imiz bir,*  
*Osmonimiz bita – bosh uzra omon.*  
*Yo‘llaring – olisdir, beomon taqdir,*  
*Unga kim fidodir – tirikdir hamon.*

Jurnalning sentyabr sonida “Qirg‘iz she‘riyatidan” nomi ostida Qirg‘iziston xalq shoiri Xo‘jakeldi Qultegin, Qiyal Tojiyeva, Tinchtiq Nurmanbetov kabi shoirlarning ijodidan namunalar berilgan. She‘rlar garchi hazil-mutoyiba asosida bitilgan bo‘lsa-da, biroq ularda ilgari surilgan g‘oya urf-odatlar, an‘analar kabi milliy qadritlarga e‘tiborni qaratgan holda, bugungi kunning muhim ijtimoiy masalalariga befarq bo‘lmaslikdir. Shu ma‘noda, har uchala shoir she‘rlari shakl va mazmunan xalq og‘zaki ijodidan suv ichgani yaqqol sezilib turadi. Aytish mumkinki, qirg‘iz xalq og‘zaki ijodi qator turkiy xalqlar, ayniqsa, o‘zbek xalq og‘zaki ijodi bilan mushtarak bayon va talqin usuliga ega bo‘lgani bois, tarjimonlar Tohir Qahhor, Rustam Musurmon, Muzaffar Ahmedovlarga uncha qiyinchilik tug‘dirmagan. Buni har uchchala shoir she‘rlari tarjimalarining asliyatdagidek ravon o‘qilishidan ham bilsa bo‘ladi. Vatanparvarlik, milliy ruh ufurib turgan “Quchoq” she‘ri quyidagicha ko‘rinishga ega:

*Bir-birini suyib qirg‘iz qir oshgan,*  
*Ittiqoflik qursa, ishi yurishgan;*  
*Kurashsa ham bir-birini yengay deb,*  
*Bel olishib, quchoqlashib kurashgan (Tohir Qahhor tarjimasi).*

O‘z xalqining vijdoni bo‘lmish shoir “Qirg‘iz tili” she‘rida bugungi kunda milliy tilga bo‘lgan e‘tibor haminqadar ekanligidan yozinqirab, “Nechun qisq tili qirg‘iz enaning?” degan savolni o‘rtaga qo‘yadi. Azaldan “Tomiri ne davronlarga tutash” ekanligini juda yaxshi bilgan shoir alam o‘tida yonib, “Tilni biling, saqlang ona tilini, Hatto tog‘lar tik turar shu til bois” deya she‘rning davomida javobni ham o‘zi beradi. Shoir qalbini o‘rtagan dard she‘r so‘ngida shunday xotima topadi:

*Yal-yal yongan olov, yalov til degan.*  
*Yongan o‘tda, tilda bo‘lmas kir degan.*  
*Qirg‘iz tilin mozori u, mozori –*  
*Qirg‘iz bo‘lib, qirg‘iz tilin bilmagan!*

“O‘lkaning suluvlari” she’rida shoir xalq og‘zaki ijodiga xos jonli tildan keng foydalanganiga yana bir bor guvoh bo‘lamiz:

*Bayroqday safda qizlar,  
Rom etmaydi kimni-da!  
Taqillagan taqalar  
Tinch o‘lkaning gimni-da!*

Tarjimonlar jonli tilimizda faol qo‘llanilgan: *kichkinam, og‘izginang, cho‘ntak, telepon, gimn, g‘ijim, tarsaki, ters, bir tiyin, tik* kabi so‘z hamda “*Garchi qor yog‘dirgan sochlarimga qish*” “*Qutga to‘lar o‘chog‘ing*”, “*Oyog‘idan o‘q yegan bir itday ingrar*”, “*El birlashgan yerda qayrilmas yel bor*”, “*Oshga tuz tot berar, hayotga azob*” degan iboralar, shuningdek, “*Qarab ko‘rib, zamon ishin anglangiz, haqiqatning tovushini tinglangiz*”, “*Yal-yal yongan olov, yalov til degan, Yongan o‘tda, tilda bo‘lmas kir degan*”, “*Pari ko‘ngli to‘q bo‘lsa, Risqi tushar osmondan*”, “*Kimlar unga gul tutar, Kimlar esa tosh otar*” kabi tilimizdagi muqobil hikmatomuz baytlardan keng foydalanganlar. Bu hol she’rlarning asliyatga yanada yaqin, yanada jozibali bo‘lishini ta’minlagan.

Jahon adabiyoti jurnalining oktyabr sonida “Yosh tarjimonlar minbari” rukni ostida bir qator yosh tarjimonlarning ingliz, rus, ozar tilidan qilgan nasriy va nazmiy tarjimalari berilgan. Taniqli ozar shoiri Romiz Ravshan she’rlari tarjimalari yosh shoir Nazrullo Ergash tomonidan amalga oshirilgan. Dunyoni teran anglagan, vijdoni uyg‘oq ozar shoiri Romiz Ravshanning “Turnalar faryodi” she’rida bugungi dunyo holiga achinib, turna tilidan:

*Bu dardni shoirlar shunday yozdilar,  
Artib ko‘zlarini kaftlari bilan.  
Uchgan turnalarga she‘rlar yozdilar  
O‘lgan turnalarning patlari bilan!..*

deyiladi. Darhaqiqat, chin adiblar nafaqat o‘z millati, balki butun dunyo oldida o‘zini mas’ul deb bilguvchi zotlardir. Notugal dunyoning talay azob-uqubatlari, ko‘rguliklarini boshidan kechirgan rus adibi Dostoyevskiyning deyarli barcha asarlarining tub zamirida “Agar Olloh bo‘lmasa, hamma narsa mumkin” degan o‘ta achchiq, ammo g‘oyatda haq fikr ilgari suriladi. Romiz Ravshanning “Dunyoning surati” she’rida xuddi shu g‘oya yanada keskin nazmiy talqinini topadi:

*Menga ham joy yetar, dunyo tor emas,  
Biz baliq emasmiz, dunyo to‘r emas,  
Olloh ko‘kdan boqur, Olloh ko‘r emas,  
Sizga bundan xabar bermoqqa keldim!*

Yuqoridagi har ikkala she’rda ham shoirning maqsad-muddaosi asliyatga muvofiq tugal tarjima qilingan. Biroq boshqa bir she’r tarjimasida ba’zi g‘alizliklar ko‘zga tashlanadi. Misol uchun:

*bir kuz kechasida  
Bo‘m-bo‘sh ko‘chalarni kezarman yolg‘iz  
Tashlandiq bir ushoq kabi.  
Senga sim qoqmoqqa kechikkan qo‘lim...*

deya boshlanuvchi she’rda og’zaki nutqqa haddan tashqari e’tibor qaratilgani tufayli, badiiy ifoda me’yori buzilgan. Ya’ni tarjimonning zimmasida voqelikni shunchaki bayon qilish bo’lmay, balki real holatni o’quvchi ko’z oldida jonlantirish masalasi ham turadi. Ya’ni she’rxonga to’la tasavvuf qilish imkoniyatini yaratish lozim. Bizningcha yuqoridagi to’rtlikda “kezarman” so’zi o’rniga “kezaman”, “kechikkan” so’zi o’rniga kechikar” deb o’g’irilganda manzara yanada jonliroq tus olgan bo’lardi.

Xuddi shu she’rning boshqa bir o’rnida esa, tarjimon “Birvaqt sochlaringga yuz bora tekkan, Seni qadrlagan qo’llarim mening” tarzida tarjima qilishni ma’qul ko’rgan. Holbuki, “lar” qo’shimchasi satr boshi so’zga qo’shilib, “Birvaqtlar sochingga yuz bora tekkan, Seni qadrlagan qo’llarim mening” holida o’g’irilganda edi, ohangdorligu mantiq to’g’ri yoritilgan bo’lardi.

Jahon adabiyotining noyabr sonida ona tomonidan asli vatandoshimiz bo’lmish, Turkiya Davlat madhiyasi muallifi buyuk shoir Mehmed Akif Ersoyning shoir Miraziz A’zam tomonidan o’zbek tiliga o’g’irilgan “Sahafot” dostonidan parcha e’lon qilingan. Mazkur doston tahririyat izohi bilan aytganda muallifning “Odam va Olam, Haq va Imonga doir falsafiy qarashlari, Tarix va Taraqqiyot, Turkiya va Turkistonga oid o’yu orzulari o’z badiiy tajassumini topgan”.

Doston bitilgan davrni e’tiborga olsak, XX asr boshi Turkiya hamda Turkiston ziyoli va adiblari oldida o’ta murakkab, ayni paytda juda mas’uliyatli masala ko’ngdalang turganini ko’ramiz. Jadidchilik harakati nomi ostida vatanparvarlik, milliy g’oya hamda diniy qadriyatlar har ikki qardosh xalqning kun tartibidan joy olgan. “Bahor”, “Harakatsiz turmaylik”, “Azm”, “Kampir ila Umar”, “Darvas” hamda Turkistonga harakat” deb nom olgan barcha bo’limlarda deyarli ayni g’oyalar ilgari suriladi.

Xo’sh, bu hol doston o’g’irmasida qay darajada o’z aksini topgan. Shu va shu kabi savollarga javob berish uchun quyidagi baytlarga e’tiborni qaratsak:

*Xabardor bo’lmabsan-da o’z zotingdan hamon san,  
“Haqir vujudman” deysan, ey inson, asli bilsang:  
Sening mohiyating hatto malaklardan ham baland,  
Buyuklik senda pinhon, jahonlar aqlingga band...*

deb boshlangan dastlabki 32 baytli “Inson” parchasi boshdan oxir ravon va diqqatga sazovvor o’g’irilgan. Biroq, afsuski, keyingi “Bahor” deb nomlangan 20 baytli parcha tahrir qilinmay, qoralamaligicha jurnalda chop etilgan. So’zimiz quruq bo’lmasligi uchun mazkur parchadan ayrim namunalarni keltirib o’tsak:

*Dam tortar bulbul... Mening miyamda boyqushlar sayrar,  
So’ngra qarshimdan o’tar bir-bir yiqilgan uyalar.  
Oshnolik yo’q, xayoling qo’nsa eng tanish yerga,  
Yot oyoqlar ingranar, yiqilgan yurt yot qo’llarga.  
Boshqa sas bilmam, muhitmdan dod-voy aylar xurush,  
Kutaman, tinsin bu motam, kutaman bo’lmas xomush!*

Birinci satrdagi “mening miyamda” so’zi o’rniga “taxayulimda”, “So’ngra qarshimdan” so’zi o’rniga “So’ng ko’z o’ngimdan”, “tanish” so’zi o’rniga “yaqin”, “yiqilgan” so’zi o’rniga “qulagan”, “muhitmdan” so’zi o’rniga “bu holimdan” yoxud “xurush” emas “xuruj” deb o’g’irilganda edi, doston yanada badiiy ko’rinish olgan bo’lardi. Keyingi *Oh! Bitta oshiyondan ming yetimning nolasi!*

*Yuksalarkan, tinglagan insonmidir bulbul sasi?* baytidan kesimni topish dargumon. Ehtimol, asliyatda “bulbul sasin” degan ma’no singdirilgandir, biroq tarjimon o’zi bilmagan holda qofiya – shakl deb ma’noni qurbon qilgan.

Yoki “Harakatsiz turmaylik” she’ridagi shu baytlarga e’tiborni qaratsak:

*Qaysi mushkul himmating bo’lsa, oson bo’lmagan?!*  
*Qay dahshat bizdan qo’rqib ortga ravon bo’lmagan?!*  
*Ibrat ol zo’r shaxslardan ishini ko’rib har on:*  
*Erlarning shiddatidan tog’lar bo’lmasmi tolqon?!*

Yuqoridagi “*Qaysi mushkul*” quruq so’z birikmasi “*Qay bir mushkul*” badiiy ifoda shaklini, “*shaxslardan*” so’zi “*zotlardan*” yoxud “*kimsadan*”, “*Erlarning*” so’zi o’rniga “*mardlarning*” deb o’girilganda doston yanada jozibali tus olgan bo’larmidi?!

“Azm” nomli she’r baytlaridan birini tarjimon shunday o’giradi:

*Qumlarda suzib, zulmtning qo’yniga toldim,*  
*Sindirmadim ruhni, qo’lga o’zimni oldim.*

Agar mantiqan olib qaralsa, inson “qo’lga o’zini” emas, balki “o’zini qo’lga” oladi. “Kampir ila Umar” parchasidagi quyidagi tarjima ham jiddiy tahrirga muhtoj:

*Yo’qmi Abbosni bilmagan kimsa?*  
*Sahobiy gapin tinglang, unday esa:*  
*Bir qorong’i kechaydi juda ayoz...*  
*Ibni Xattob-la gaplashgani biroz...*  
...  
*Zulmat ko’ksidan chiqdi tugun kabi*  
*To’satdan haykalnamo a’robiy!*

Ikkinchi satrdagi “gapin tinglang” so’z birikmasi “so’zin tinglang”, “kechaydi” turk tilidagi ifoda “kecha edi”, “zulmat ko’ksidan” o’rniga “zulmat qo’ynidan” tarzida o’girilmog’i yoxud tahrir qilinmog’i lozim.

Xullas, “Jahon adabiyoti” jurnali mutasaddilari dostonidagi qator g’aliz baytlarni jiddiy tahrirdan o’tkazib chop etishganda edi, maqsadga muvofiq bo’lardi.

Jurnalning dekabr – so’nggi sonida rus shoiri Afanasiy Fetning bir turkum she’rlari shoir O’roz Haydar tarjimasida chop etilgan. Mazkur ijod namunalari shoirning badiiy olami hamda O’roz Haydarning tarjimonlik mahorati haqida yetarlicha taassurot uyg’otadi. She’rlardan biridagi texnik xato: “*Olis samo sari umtilar*” satridagi so’nggi so’z aslida “intilar” bo’lishi kerakligini e’tiborga olmaganda, qolgan barcha she’rlar tarjimasida o’z o’rnida.

<b>MUNDARIJA</b>		
<b>I SHO‘BA.</b> <b>TARJIMASHUNOSLIKNING DOLZARB MASALALARI</b>		
1.	<b>Zuhriddin ISOMIDDINOV.</b> Bizdagi tarjima muammolari	5
2.	<b>Uzoq JO‘RAQULOV.</b> O‘zbek tarjimachiligi istiqbollari	9
3.	<b>Xurram RAHIMOV.</b> Alisher Navoiyning “Munojot” asari tarixi, tabdili va tarjimalari xususida	14
4.	<b>Олимджон КАСИМОВ, Мартаба СУЛТОНЗОДА.</b> Некоторые лингвистические особенности перевода лексем «Шахнаме» на русский язык	17
5.	<b>Ne‘matilla OTAJONOV.</b> Eiji Mano – boburshunos olim	22
6.	<b>Rukhsana IFTIKHAR.</b> Beautification of Mughal women	26
7.	<b>Наталья ФИЛИМОНОВА.</b> Возможности перевода при работе иностранных учащихся с художественным текстом: начальный этап изучения русского языка	30
8.	<b>Kosimboy MAMUROV, Nargiza TILAKOVA</b> Functional syntax and mystical semantics: correlating syntaxemes with sufi concepts in Alisher Navai’s Uzbek and English ghazals	34
9.	<b>Xayrulla HAMIDOV.</b> Muslimbek Yo‘ldoshevning tarjimonlik mahorati	38
10.	<b>Ирода СИДДИКОВА.</b> К вопросу взаимосвязи психолингвистики и художественного перевода	43
11.	<b>Xayrulla HAMIDOV, Zulfizarxon QORAXO‘JAYEVA.</b> Nafisiyning “Jannatning yarim yo‘lida” asaridagi personaj portretining tarjimada berilishi	46
12.	<b>Абдумажид МАДРАИМОВ, Аскарый МАДРАИМОВ.</b> Вопросы перевода научного наследия Захириддина Мухаммада Бабур и традиция перевода в библиотеке Акбара в XVI веке	51
13.	<b>Supriya BANERJEE, Iroda UMAROVA</b> Reimagining classics: Tagore, translation and the global reader	54
14.	<b>Ziyodaxon TESHABOYEVA.</b> “Boburnoma”da milliy-madaniy xususiyatli til birliklar va ularning inglizcha tarjimalari	58
15.	<b>Zulhumor MIRZAEVA.</b> Politics under the mask of poetics: Chulpon’s translations in the 1920s-1930s	62
16.	<b>Abdumajid MAMADALIYEV.</b> Badiiy matn tarjimasida milliy koloritni ifodalash muammosi	72
17.	<b>Muhammadjon ABDUVALIYEV.</b> Sinxron tarjimashunoslikning zamonaviy masalalari	74
18.	<b>Мұратбек БАҒИЛА, Кәмшат АЙМАҒАМБЕТОВА.</b> Қазақ тілін оқыту әдістемесінің жаңа парадигмалары	80
19.	<b>Shermurod SUBHON.</b> Ijodiy kengashlarda	84

20.	<b>Shermurod SUBHON.</b> Kitobxon oldida mas’uliyat	97
21.	<b>Murtazo SAYDUMAROV, Mahmudaxon SAYDUMAROVA.</b> O‘zbek adabiyotining ilk romani tarjimalarida lingvomadaniy xususiyatlar va semantik o‘zgarishlar	100
22.	<b>Mahmadiyor ASADOV.</b> Tarjima – qiyosiy adabiyotshunoslikning tadqiqot obyekti	107
23.	<b>Toshtemir ALIMOV.</b> Gender as a linguistic and cultural parameter in literary translation	113
24.	<b>Tozagul MATYOQUBOVA.</b> Ilk hasbi hol qasida va uning o‘zbek tarjimoni	116
25.	<b>Dilafruz MUHAMMADIYEVA.</b> “Boburnoma”ning turkcha tarjimasi bilan bog‘liq muammolar	120
26.	<b>Umida TURAeva.</b> Some challenges of translating forensic terminology between English and Uzbek	125
27.	<b>Елена ПАНОВА.</b> Мифопоэтическая традиция и проблемы перевода и функционирования онимов в волшебной повести «Алиса в стране чудес» Л. Кэрролла	128
28.	<b>Gulnoz MAMARASULOVA.</b> Siyosiy matn tarjimasining lingvokulturologik jihatlari	137
29.	<b>Эльнора БАГАВОВА.</b> Эволюция переводческих теорий: от традиционных подходов к современным тенденциям	140
30.	<b>Dilfuza KHUDAIBERDIEVA.</b> Translation studies: traditional and modern approaches	144
31.	<b>Gulnoz MAMARASULOVA, Ruxshona CHO‘LIYEVA.</b> Diplomatiik matnlarning tarjimada ifodalanishi	148
32.	<b>Dilshod AMIRQULOV.</b> Tarjimashunoslikda til tipologiyasi asosida komparativ yondashuv	151
33.	<b>Tozagul NASRULLAEVA.</b> Literary translation as interpretation: on the basis of Dreiser’s literary works	154
34.	<b>Мохира ЭШКУВАТОВА, Достонбек АХМАДОВ.</b> Роль лингвострановедческого компонента в обучении переводу	156
35.	<b>Islom TURDIYEV.</b> Ingliz va o‘zbek tillaridagi ayrim ish yuritish terminlarining tarjima talqinidagi muammolari	160
36.	<b>Фотима УМИРЗАКОВА.</b> Проблемы традиционных и современных подходов в немецком переводе	163
37.	<b>Shohsanam BEKMURATOVA.</b> Maqollar tarjimasida tarjimonlarining lingvomadaniy yondashuvlari	166
<b>II SHO‘BA.</b> <b>QIYOSIY TILSHUNOSLIK MASALALARI</b>		
38.	<b>Sayed Mohamed Ahmad KORAYEM.</b> Principles for developing comparative linguistic studies	171
39.	<b>Nedim BAKIRCI.</b> Milli kimlik inʃasinda halk bilimining iʃlevi	183
40.	<b>Farhad RAHIMI.</b> Beʃ, bel, bilek, elik/ el ve ilik kelimelerinin etimolojik ve anlamsal baĝlantilari	190

41.	<b>Farhad RAHIMI.</b> Nezirali'nin Çağatay türkçesi sözlüğünün yanlışları üzerine iii	196
42.	<b>Сырга ОРУНБАЕВА, Долон МАЛДЫБАЕВ, Сагынбек ОРУНБАЕВ, Минаим МЫРЗАКМАТОВА, Жумакадыр КАРАМОЛДОЕВ.</b> Горы и их лингвистические особенности: типология высот и культурных различий	215
43.	<b>Saodat MUHAMMEDOVA, Kosimboy MAMUROV.</b> Reforming the Uzbek latin alphabet: balancing phonology and global usability	221
44.	<b>Jamoliddin YOQUBOV.</b> O‘zbek va fransuz tillarida “ona” leksemasi ifodalanishining lingvomadaniy xususiyatlari	223
45.	<b>Valijon VOSITOV.</b> Inkor kategoriyasi lingvistik voqelik sifatida	228
46.	<b>Khushnuda SAMIGOVA.</b> Identifying the semantic component of affectionate form	230
47.	<b>Nargiza DOSBAYEVA.</b> Specific features of intercultural interaction in the course of teaching foreign languages	234
48.	<b>Наргиза РАШИДОВА.</b> Арабские заимствования в узбекском языке	237
49.	<b>Ulugbek KARIMOV.</b> Evolution of the cyborg in 21st-century science fiction	240
50.	<b>Kamola ABDULLOEVA.</b> Diskursiv shaxsning grafik vositalar orqali aks etishi	243
51.	<b>Malohat BADALBAYEVA.</b> The special lexicon of emergency situations in global linguistics	246
52.	<b>Nargiza MIRZALIYEVA.</b> Abdulla Qahhor va Ernest Xeminguey hikoyalari qahramonlarining o‘ziga xos xususiyatlari: badiiy tahlil va qiyosiy yondashuv	250
53.	<b>Azizjon SHARIPOV.</b> Yozma manbalarda Hirotning tarixiy toponimikasiga doir ma’lumotlar: Shohrux Mirzo davri	253
54.	<b>Марина ИСКАКОВА.</b> Тюркоязычный мир от древности	263
55.	<b>Nargiza YUSUPOVA.</b> The impact of artificial intelligence on comparative philology and translation studies	268
56.	<b>Feruzaxon KARIMOVA.</b> Aksiolingvistikada ma’naviy qadriyatlar talqini	272
57.	<b>Zebiniso BEKMURADOVA.</b> O‘zbek va fransuz maqollaridagi xiazmlarning stilistik, semantik va lingvokulturologik tahlili	276
58.	<b>Sabohat QAHHAROVA.</b> Yassaviy hikmatlarining lingvokulturologik tahlili	279
59.	<b>Dildora KENJAYEVA.</b> “Boburnoma”da antroponimlarning etimologik o‘ziga xosligi	283
60.	<b>Gulchexra IBRAGIMOVA.</b> Ingliz tilida abbreviatura va akronimlarning lingvistik tahlili	287
61.	<b>Asror YUSUPOV.</b> Lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasining rivojlanishi	289

<b>III SHO‘BA.</b> <b>QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK MASALALARI</b>		
62.	<b>Islamjan YAKUBOV.</b> Rudakiy adabiy-estetik qarashlari va lirik qahramon kechinmalari	293
63.	<b>Islamjan YAKUBOV.</b> Tragik konflikt, tragik holat va tragik qahramon	299
64.	<b>Dilnavoz YUSUPOVA, Kemal Yavuz ATAMAN.</b> Uch tazkira qiyosi	308
65.	<b>Gulnoz XALLIEVA, Sitora SHAHOBOVA.</b> “Middlemarch” va “Anna Karenina” asarlarida ayol obrazining o‘rni	316
66.	<b>Bahodir XOLIQOV.</b> Britaniya adabiyoti va o‘zbek mifologiyasida daydi yog‘dularning badiiy xususiyatlari	320
67.	<b>Gulnoz XALLIYEVA, Farangizbonu ADAMOVA.</b> “Jek Raymond” romanida Jek obrazi tahlili	323
68.	<b>Nuriddin ALTINBOYEV.</b> Qiyosiy tahlilda tipologiya va ta’sir fenomeni	326
69.	<b>Gulnoz XALLIYEVA, Iroda ABDULLAYEVA.</b> The nature of satirical characters in the works of Jonathan Swift	330
70.	<b>Mohinur SOTVOLDIYEVA, Gulnoz KHALLIEVA.</b> The poetics and typology of father figures in world literature: a comparative study	333
71.	<b>Xafiza KUCHKAROVA.</b> Badiiy adabiyotda peyzajning o‘rni	336
72.	<b>Dilafro‘z QAHNAROVA.</b> Zamonaviy o‘zbek qissachiligi: xalq an’analari va yangi badiiy shakllar	340
73.	<b>Elmira HAZRATQULOVA.</b> Temuriylar davri adabiy muhitida ustoz-shogird munosabatlari	344
74.	<b>Тоҳир ТУРДИБОЕВ, Нигора ЖЎРАЕВА.</b> Беҳбудий таълимотида ижтимоий-маърифий масалалар	347
75.	<b>Ma’suma OVIDJONOVA.</b> Ingliz va o‘zbek adabiyotida ilmiy fantastikaning narratologik asoslari	351
76.	<b>Эльмира АДИБЕКОВА, Сўлтан САНИЯТ.</b> Türk masallarında hayvan motifleri: geyik motifinin kültürel yansimalari	357
77.	<b>Эльмира АДИБЕКОВА, Сая БЕРІКҚЫЗЫ.</b> Türk-islam kimliginin sembolü olarak Носа Ahmet Yesevi türbesi	368
78.	<b>Эльмира АДИБЕКОВА, Гүлнұр ЕСЕНГЕЛДІ.</b> Karaşaş Ana türbesi ve halk inançlarında kadın Evliya imgesi	375
79.	<b>Дильфуза МАМЕТОВА, Малика ПРИСТАЕВА.</b> Keloğlan ile padişahin kizi masalinin Anadolu, Uygur, Gagavuz varyantlarında kahraman ideali	383
80.	<b>Карлыгаш БОРБАСОВА, Какимжан БИШМАНОВ, Мира БАЛТЫМОВА.</b> Сравнительный анализ текстов Корана, Библии и Торы по проблеме межрелигиозного диалога и укрепления общенационального единства	394
81.	<b>Улжан ТУНГАТОВА, Алуа АЛШЕР.</b> Сравнительный анализ идей толерантности в Коране и Библии	400
82.	<b>Ляззат АЛИЕВА, Möldir NIŞANHAN.</b> Masalların mitolojik mirasi: şamanizm ve islam’in izleri	404

83.	<b>Ынтымакгул НУРМАГОМБЕТОВА.</b> Бейсенбай Кенжебаев зерттеулеріндегі қазақ және түркі әдеби мұраларының тарихи-филологиялық зерделенуі	412
84.	<b>Saltanat YERALIYEVA.</b> The writing of Khoja Akhmet Yasawi’s “Diwani hikmet” in turkic language	420
85.	<b>Yorqinoy ISMONOVA.</b> Bola timsolining roman obrazlari tizimidagi o‘rni	423
86.	<b>Динара САЗАНОВА.</b> “Диуани хикмет” мәтініндегі сопылық терминдердің рухани-философиялық мағынасы	427
87.	<b>Шахноза КАРИМОВА, Жұлдыз МҮСІРКЕП.</b> Akbura Evliya türbesi: türk-islam mimarisi ve halk inanci arasindaki bağ	433
88.	<b>Bahodir ABSAMADOV.</b> Shekspirning “Venetsiya savdogari” asarida komik adolat va axloqiy kinoya	440
89.	<b>Ghalib ZEYAD.</b> The evolution of Uzbek language, literature, and culture: the enduring legacy of Alisher Navai	445
90.	<b>Axror QODIROV.</b> O‘zbek qissachiligida xarakter va kolliziya: Qo‘Chqor Norqobil ijodi misolida XX–XXI asr badiiy talqinlarining evolyutsiyasi	451
91.	<b>Мұратбек БАҒИЛА, Қанзада ЖҮБАНЫШЕВА.</b> Тілді деңгейлік оқыту жүйесінің ғылыми негіздері	457
92.	<b>Sevinchoy YOQUBOVA.</b> G‘oyaviy-badiiy konsepsiya va poetik obrazlar hissiy tonalligi	461
93.	<b>Munira KARIMOVA.</b> The poetics of human and animal characters in Uzbek prose	472
<p><b>IV SHO‘BA.</b>  <b>KOMPARATIVISTIKA VA METODIKA:</b>  <b>TIL, ADABIYOT TA‘LIMI TIPOLOGIYASI</b></p>		
94.	<b>Назаркул ИШЕКЕЕВ, Рима ЗАЙЫРКУЛОВА.</b> Ааламдашуу доорунда медициналык багытта окуп жаткан чет элдик студенттерге «Манас» эпосу жана «Махабхарата» эпосундагы идеяларды салыштыруу менен тарбиялоонун мүмкүнчүлүктөрү	480
95.	<b>Ирина ЯНОВСКАЯ.</b> Формирование риторической компетенции в системе профессиональной подготовки студентов нефилологических специальностей	487
96.	<b>Лариса БАСОВА, Светлана ДРАЧЕВА.</b> Повышение качества обучения русскому языку в странах постсоветского пространства: опыт Тюменского государственного университета	490
97.	<b>Айгул АЙТБЕНБЕТОВА, Нургул ЖОЛДАСОВА.</b> Қазақ тілін оқытудағы цифрлық ресурстар: тиімділігі мен болашағы	494
98.	<b>Muxabbat MATQURBONOVA, Umida YANGIBOYEVA.</b> Ikki tillilik sharoitida o‘zbek tili ta‘limining komparativ tahlili	498
99.	<b>Зулхумар ЖУМАНОВА.</b> Роль алгоритмов в формировании навыков устной и письменной речи студентов	500
100.	<b>Максим ЧИКОВ, Диляра ЗАРИПОВА.</b> Проблемы подготовки специалистов в тройке языков русский-английский-узбекский и пути решения	504
101.	<b>Раъно ИСАМУТДИНОВА.</b> Система упражнений для развития навыков устной речи на занятиях по русскому как иностранному	509

102.	<b>Зулфия КУРБАНОВА.</b> Методика работы с текстом на занятиях по русскому как иностранному	513
103.	<b>Nilufar BURIYEVA.</b> Sun’iy intellekt vositalari asosida o’quvchilarning lingvokulturologik kompetentligini rivojlantirish metodikasi	516
104.	<b>Шахло УРИНОВА.</b> Методика формирования лексической компетенции студентов в процессе изучения русского как иностранного	520
105.	<b>Gulnoz MAMARASULOVA.</b> Geopolitical meanings in media discourse	524
	<b>V SHO’BA.</b> <b>КОМПАРАТИВИСТИКА</b> <b>YOSH TADQIQOTCHILAR NIGOHIDA</b>	
106.	<b>Saida SULTANOVA.</b> Badiiy tarjimaga o’rgatishda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati	529
107.	<b>Зухра МОЛДАБАЕВА, Айжан ЖАНҒЫЛЫШ.</b> Коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудағы инновациялық әдістер	533
108.	<b>Barno ABDULLAYEVA.</b> “Boburnoma”ning xorijiy tillarga tarjima qilinishi	539
109.	<b>Zilola ERGASHEVA.</b> The transformation of translation practices through artificial intelligence technologies	544
110.	<b>Dilfuza ZOYIROVA, Aziza YORIQULOVA.</b> Tarjima jarayonida ekvivalentlik tamoyilining an’anaviy talqinlari	547
111.	<b>Anvar MIRZAQULOV.</b> Ikkinchi jahon urushidan so’ng sinxron tarjimaning paydo bo’lishi va rivojlanishi	549
112.	<b>Shuhrat MULADJANOV.</b> Different approaches to the lingua-stylistic analysis in literary translation	552
113.	<b>Gulshan ERGASHEVA.</b> Tarjimashunoslikda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar: o’zbek va nemis tilidagi frazeologizmlar talqinida	555
114.	<b>Dilnoza SHONAZAROVA.</b> Xabarlar tarjimasi va lokalizatsiyasi	559
115.	<b>Умида МУХАММАДИЕВА.</b> Язык и культура: трудности перевода национально-культурных особенностей	562
116.	<b>Gulnoza XUDAYQULOVA.</b> Badiiy asarlarni tarjima qilishda uchraydigan ba’zi frazeologik muammolar	567
117.	<b>Shoira XODJAYEVA.</b> Bilvosita tarjimaning muammolari: an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar	570
118.	<b>Djamila BEGJANOVA.</b> Paremiologik birliklar tarjimasida lingvokulturologik ekvivalentlik	573
119.	<b>Shaxnoza IBRAGIMOVA.</b> Linguistic representations of characters and peculiarities of translating their original names in “A farewell to arms”	577
120.	<b>Fazilat XABIBULLAYEVA.</b> Mumtoz adabiy manbalar tarjimasida: arxaik leksika jahon tarjimashunosligi kontekstida	580
121.	<b>Maftuna RO’ZMETOVA.</b> Fentezi adabiyoti tarjimasida madaniy konnotatsiyalarning ifodalanishi	584
122.	<b>Maftuna SAPAROVA.</b> “Al-qistosu-l-mustaqim fi ilmi-l-arud” asarining ingliz tilidagi tarjimasida xususida	588

123.	<b>Zuhra ZOKIROVA.</b> Jorj Oruel “Molxona” asaridagi satirik jumlar tarjimasining madaniy jihatdan moslashtirilganligi	591
124.	<b>Mokhinur GELDIEVA.</b> “Kecha va kunduz” romani inglizcha tarjimasida leksik-semantik hamda sintaktik o‘ziga xoslik	593
125.	<b>Dilnoza OLIMOVA.</b> Ritm va takorlash: “Alpomish” dostonining Qosimboy Ma’urov tarjimasida sintaktik-semantik transformatsiyalar	596
126.	<b>Mohichehraxon ANVAROVA.</b> Zamonaviy texnologik terminlarni tarjima qilish usullari	599
127.	<b>Xosiyatxon QO‘CHQORALIYEVA.</b> The role of Reynold Nicholson and John Arberry’s translation in the study of sufi literature	603
128.	<b>Nargizaxon MIRAXATOVA.</b> Dariy tilidagi ba’zi somatizmlar qatnashgan maqollarning o‘zbek tiliga tarjima qilish masalasi	606
129.	<b>Munisa NAZIROVA.</b> O‘zbek va ingliz tilidagi idiomalarning qiyosiy tarjimalari	609
130.	<b>Муниса ТОШБОЕВА.</b> Стратегии транскреации и адаптации политических реалий в узбекском цифровом медиадискурсе	612
131.	<b>Mahliyo FAYZULLAYEVA.</b> Sinxron tarjimada ekvivalentlik va muqobillik masalasi	615
132.	<b>Достонбек АХМАДОВ.</b> Первый шаг к академической истории перевода	618
133.	<b>Sevinch MIRZALIYEVA.</b> Badiiy tarjimada leksik-stilistik bo‘yoqdorlik muammolari	623
134.	<b>Nozima QAYUMOVA.</b> The impact of artificial intelligence on the translation process and the transformation of the translation profession	626
135.	<b>Ситора ТУРСУНБОЕВА.</b> Грамматические и лексические трансформации в художественном переводе	629
136.	<b>Миннура ЮЛДАШЕВА.</b> Об узбекских переводах произведений Чингиза Айтматова	633
137.	<b>Раънохон ХОЛОВА.</b> Роль невербальной коммуникации в синхронном переводе с русского на узбекский	636
138.	<b>Aziza MAHAMMATOVA.</b> Bilvosita tarjimada tarjimon mahoratining namoyon bo‘lishi	640
139.	<b>Mashhuraxon MAHAMMADALIYEVA.</b> Tarjimashunoslik: an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar	644
140.	<b>Nozima ABDURAHMONOVA.</b> Tibbiy terminlarni tarjima qilishda so‘zma-so‘z va erkin yondashuvlarning o‘zaro ta’siri	646
141.	<b>Azimjon AXMEDOV.</b> Frazeologiya va frazeografiya tarixiga umumiy nazar	649
142.	<b>Madinabonu OLLABERGANOVA.</b> Comparative-methodology and typology in language and literature education	654
143.	<b>Мўхаббат МАССАДИКОВА, Akerke ALTINBEKOVA.</b> Masallarda toplumsal normlar bag‘lamida adalet ve ceza kavrami	657
144.	<b>A’zamxon SOBITOV.</b> Zoonimlarning etnolingvistik va madaniy konnotatsiyalari	665
145.	<b>Vazira ABDIEVA.</b> The essential role of intercultural communication competence in various fields	668

146.	<b>Oyshajon USMONOVA.</b> Structural and semantic aspects of legal terminology in the context of linguistic comparativism	670
147.	<b>Diyora AKRAMOVA.</b> The use of labor-related euphemisms in English and Uzbek linguistics	675
148.	<b>Zebuniso FAYZULLAYEVA.</b> Nemis va o‘zbek tillaridagi fe’l mayllarining chog‘ishtirma tadqiqi	679
149.	<b>Dilnoza NURULLAYEVA.</b> Ma’dan komponentli frazeologik birliklarda insonga xos xususiyatlar	683
150.	<b>Dilorom KHURRAMOVA.</b> Semantic features of mimetic words in Uzbek and Korean	686
151.	<b>Munisa KARIMOVA.</b> Ingliz fe’llari aspektualligini belgilashda funksional-semantik yondashuv va harakat turlari (aktionsart)	690
152.	<b>Gulzoda SUYUNOVA.</b> The evolution of the verb “to be” from Proto-Indo-European to Proto-Germanic	693
153.	<b>Temur ASHUROV.</b> Realia as cognitive and linguocultural anchors in multilingual communication: towards a new integrative model	700
154.	<b>Shahnoza NAZAROVA.</b> O‘zbek va nemis tillarida tanqid nutqiy akti: lingvopragmatik xususiyatlar	703
155.	<b>Shoxida NAZAROVA.</b> Bilvosita nutqning pragmatik jihatlari	706
156.	<b>Lobar RAHIMQULOVA.</b> Ijtimoiy tarmoq matnlarini lingvistik tahlil qilishning ahamiyati	710
157.	<b>Farrukh ABDUSAMATOV.</b> How speech act theory (sat) is applied in discourse analysis	713
158.	<b>Gulmira ERGASHEVA.</b> Davlat boshqaruvi terminlari xususida ayrim ilmiy-nazariy qarashlar	717
159.	<b>Nodira BEKMATOVA.</b> The lexicon of the machine: decoding the new language of AI	720
160.	<b>Munisa DUSTBERDIYEVA.</b> Causative syntaxemes, the use of preposition “under”	724
161.	<b>Nigora ISMATULLAYEVA.</b> Globallashuv konseptining semantik qirralari	727
162.	<b>Mahliyo JALISHOVA.</b> Persuazivlik argumentatsiya va manipulyatsiya o‘rtasida: mediadiskursdagi kommunikativ-pragmatik jihatlari	730
163.	<b>Ozoda QURBONOVA.</b> O‘zbek tilida gidrometeorologik terminlar sinonimiyasi	733
164.	<b>Guljahon RAHMATULLAYEVA.</b> Ruhiiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklarning semantik tarmoqlanishi	736
165.	<b>Yulduz SATTOROVA.</b> Siyosiy diskursda aforistik ifodalarning kognitiv qiyosiy tahlili: ingliz va o‘zbek tillari misolida	743
166.	<b>Umida ELMURATOVA.</b> O‘zbek va koreys tillarida shaxs konseptosferasining periferik birliklari	746
167.	<b>Nafosat RAIMOVA.</b> Ijtimoiy chegaralangan leksikaning struktur va semantik xususiyatlari	749
168.	<b>Dilnura YULDASHEVA.</b> Ingliz tilidagi ayrim siyosiy terminlarning etimologik tahlili	751

169.	<b>Maftuna AZIMOVA.</b> Language, context, and intention: a linguapragmatic analysis of code-switching in Uzbek-English conversations	754
170.	<b>Samira RAXIMOVA.</b> Konseptual metaforalar milliy tafakkurning aks-sadosi sifatida: ingliz va o‘zbek tillarining qiyosiy tahlili	759
171.	<b>Gulrom ABDULLAYEVA.</b> Koreya va o‘zbek madaniyatida ota-onaga sadoqat tushunchasining lingvokulturologik tahlili	764
172.	<b>Мубинабону МАМАЛАТИПОВА.</b> Этимология русских числительных	766
173.	<b>Durdona XO‘JAMURODOVA.</b> Lingvistik komparativistikaning taraqqiyot omillari	771
174.	<b>Зохида КИЛИЧЕВА.</b> Отражение общественной жизни в романе А. С. Пушкина «Евгений Онегин»	774
175.	<b>Zilola ISLOMOVA.</b> Ingliz va o‘zbek tillarida qo‘shma so‘zlar yasalishi	780
176.	<b>Nasiba JUMAeva.</b> Literary representation of globalization challenges in contemporary Turkish fiction	785
177.	<b>Gulhayo ORTIQOVA.</b> Charlz Dikens ijodida ramziylik, an’analar va ma’naviy munosabatlarning aks etishi	787
178.	<b>Malohat AYDARALIYEVA.</b> XX asr G‘arb va Sharq adabiyotida ayol obrazi tasvirlanishining o‘ziga xos jihatlari	790
179.	<b>Bahora ABDIYEVA.</b> XVI asrga oid nemis masallari tahlili hamda ularda hasad, ochko‘zlik, beodoblik va sabrsizlik kabilarning tasviri	793
180.	<b>Мунаввара ХАСАНОВА.</b> Проблема нравственного совершенствования личности в творчестве Л. Н. Толстого	795
181.	<b>Shahnoza IKROMOVA.</b> Eastern and Western mentality: a structural comparison of “Mehrobdan chayon” and “Pride and prejudice”	800
182.	<b>Umida PIRNAPASOVA.</b> Functional approach to teaching language	804
183.	<b>Maftuna ASKAROVA.</b> Kognitiv tamoyillar nazariyasining shakllanishi	807
184.	<b>Dilnoza SHONAZAROVA, Gulchehra YO‘LDASHEVA.</b> Maktabgacha ta’limda elektron doska orqali ingliz tilini o‘rgatish samaradorligi	811
185.	<b>Abdurauf BOZOROV.</b> A comparative analysis of pedagogical models focusing on the transition from traditional to digital methodologies	815
186.	<b>Айдана ҚУАНЫШ.</b> Ертегілердегі диалог құрылымының стилистикалық ерекшелігі	818
187.	<b>Shirinoy YAKHSHIMURATOVA.</b> The method of cross-cultural comparison in foreign language lessons	826
188.	<b>Sevinch XUDOYBERDIYEVA.</b> Constructive and behavioral methods in teaching English as a second language	829
189.	<b>Зухра МОЛДАБАЕВА, Нурсая КАДЫРОВА.</b> Қазақ тілін оқытудағы тілдік орта мен мотивация факторы	832
190.	<b>Aziza JALOLOVA.</b> Chet tilini o‘qitishda talabalarning tarjima ko‘nikmalarini rivojlantirishda interfaol usullarning roli	836
191.	<b>Инобатхон УМАРОВА.</b> Роль когнитивистики в обучении русскому языку узбекских студентов	839
192.	<b>Mubina GANIYEVA.</b> Comparative analsis of speech etiquette in hisrorical and modern educational contexts	844

193.	<b>Гулсевар САИДОВА.</b> Языковые особенности творчества А. С. Пушкина и их использование в преподавании ТРКИ	846
194.	<b>Садокат ОЛИМЖОНОВА.</b> Изучение творчества А. С. Пушкина в преподавании русского языка как иностранного	853
195.	<b>Sokina IRISBAYEVA.</b> Moral and ethical values in Uzbek and English proverbs: a comparative study	860
196.	<b>Музаффар ХОДЖАХАНОВ.</b> Структурный и синтаксический анализ терминов статистики в английском и русском языках	864
197.	<b>Shahnozabonu NEMATOVA.</b> The Interconnection Between Gender and Language: A Historical and Sociolinguistic Perspective	866
198.	<b>Мохира ЭШКУВАТОВА.</b> Роль грамматического комментария в преподавании русского как иностранного	870
199.	<b>Nazokat G‘offorova.</b> Zulfiya she’rlari tarjimasida metaforalar tarjimasining o‘ziga xos xususiyatlari	873
200.	<b>Адолат Бобо-Хожаева.</b> Тюркские заимствования в русском языке: пространство билингвизма и историческая перспектива	877